

OPINIÓ 31 març 2024 3.00 h

QUADERN D'ECONOMIA

Londres, París i Puigcerdà

Vacunació de la verola –de vaca a pacient– per part del doctor Joaquim Moner, que en va promoure la vacunació infantil.
PARTICULAR INÉS PADROSA.

FRANCESC CABANA

La història econòmica ens dona lliçons. I amb l'emblemàtic polític que estem vivint prefereixo seguir amb un tema històric tal com vaig fer la setmana passada.

Tinc davant un llibre editat cap al 1800 –5 anys més o menys, ja que no porta data–, del qual reproduïxo la presentació. El llibre està escrit en castellà, ja que anava dirigit a tot l'Estat espanyol, però traduiré a la nostra llengua el títol i el subtítol que hi consta: *La vacuna a Espanya. Cartes familiars sobre aquesta nova inoculació escrites a la Senyora...* pel doctor Francesc

Gràcies al doctor Piguillem, la vacuna de la verola va arribar de París a Puigcerdà

Piguillem, soci íntim de la Reial Acadèmia de Medicina Pràctica de Barcelona i del Reial Col·legi de Medicina de Madrid i corresponsal de la Comissió Central de París.

Fins al segle XIX, la verola era l'equivalent del càncer actual. Aleshores es va acabar la malaltia gràcies a les gestions del Dr. Piguillem, que era metge a Puigcerdà. Gràcies a la seva relació amb el col·legi de París, es va assabentar que aquest havia rebut unes mostres d'una vacuna per a la verola, elaborades per un metge anglès. Aquest havia vist com les vaques del seu país – la paraula *vacuna* ve de *vaca*– eren resistents a la verola i emetien unes mucositats que semblava que eren la causa d'aquesta immunitat. En va treure una mostra, la va provar amb alguns nens del seu voltant i va comprovar que la inoculació del virus de la verola que hi havia en aquelles mucositats els immunitzava de la verola.

Gràcies al Dr. Piguillem, la vacuna va arribar de París a Puigcerdà. Aquest la va donar a una senyora de la qual no dona el nom, la qual la injectà als seus fills i van poder comprovar, també, que la vacuna els immunitzava. El Dr. Piguillem redactà aquest llibre i va fer arribar el que ell anomenava ja “la vacuna” a Barcelona, d'aquí va anar a Madrid i d'aquí es va estendre per tot Espanya. La verola deixà de ser des d'aleshores una malaltia mortal, per a convertir-se en una molèstia que durava uns quants dies, sense produir cap efecte secundari.

Aquesta història, absolutament real, només es va poder produir gràcies al fet que el Dr. Piguillem era corresponsal del Col·legi de Metges de París. Cap altre metge de l'Estat tingué coneixement d'ella i els arribà a través del

camí mencionat: Londres, París, Puigcerdà, Barcelona. A Puigcerdà, vila fronterera, gairebé tothom parlava i parla francès, ja que moltes de les relacions personals i comercials tenien com a base aquesta llengua. La llengua és un factor molt important en les relacions econòmiques. En bona part, el desenvolupament i la internacionalització de la nostra economia es deu als contactes amb l'Europa desenvolupada del nord. Catalunya va ser l'únic territori del sud d'Europa que es va industrialitzar gairebé al mateix temps que les zones europees que seguien aquest camí i que es va originar, sobretot, a la Gran Bretanya. Si la Itàlia del sud, Grècia i els estats de l'est europeu van mantenir la verola en actiu va ser per la seva marginalitat dels estats europeus desenvolupats.

En definitiva, el coneixement de la vacuna de la verola i la seva distribució va ser paral·lela a la industrialització, un fet que es produí a Catalunya gràcies a les relacions del Dr. Piguillem en el terreny mèdic i a les relacions dels comerciants catalans amb França i la Gran Bretanya, especialment.